

Διαβάστε τα τρία κείμενα που ακολουθούν. Το (1) και το (2) είναι άρθρα που αναφέρονται στο θέμα της διασποράς ψευδών ειδήσεων μέσω των κοινωνικών δικτύων και των ΜΜΕ, ενώ το (3) είναι απόσπασμα από ηλεκτρονικό κείμενο σχετικό με τον γραμματισμό στα ΜΜΕ (media literacy).

Σίσσυ Αλωνιστιώτου

Στην εποχή των «ψευδών ειδήσεων»

Ψεύτικες ειδήσεις υπήρχαν πάντα. Αποτελούσαν αναπόσπαστο κομμάτι τόσο της διαπροσωπικής όσο και της μαζικής επικοινωνίας.

Για πρώτη φορά ηγέτες του διαμετρήματος της Μέρκελ και του Ομπάμα, στην κοινή συνέντευξη Τύπου που έδωσαν στο Βερολίνο, αναφέρονται για περισσότερο από πέντε λεπτά στη διασπορά ψευδών ειδήσεων μέσω των κοινωνικών δικτύων και των ΜΜΕ. Στον αγγλοσαξονικό Τύπο, το πρόβλημα των ψεύτικων ειδήσεων αποτελεί σχολιασμό και ειδησεογραφία πρώτης γραμμής, ο Τραμπ και η Κλίντον κατηγορούν μέχρι σήμερα ο ένας τον άλλον για διασπορά ψευδών ειδήσεων, ενώ η CIA ανακοινώνει επισήμως την έναρξη έρευνας σχετικά με το θέμα. Εντυπωσιακή είναι και η ταχύτατη ανταπόκριση ερευνητικών ομάδων πανεπιστημίων, όπως το Stanford και το Princeton, να αναπτύξουν εφαρμογές «ανίχνευσης των ψευδών ειδήσεων».

Είναι, όμως, μάλλον περιττό να επισημάνουμε ότι ψεύτικες ειδήσεις υπήρχαν πάντα. Είτε αυτές διασπείρονταν στο ευρύ κοινό για πολιτικούς προπαγανδιστικούς λόγους είτε για διαφημιστικούς σκοπούς, σε ένα εύρος ανάμεσα στην υπερβολή και στο απόλυτο ψέμα με ενδιάμεσο σταθμό τις καθοριστικές παραποιήσεις βασικών παραμέτρων, οι ψεύτικες «ειδήσεις» αποτελούσαν πάντοτε αναπόσπαστο κομμάτι της διαπροσωπικής όσο και της μαζικής επικοινωνίας. Η επίσημη αναβάθμιση της σημασίας τους οφείλεται στην παγκοσμιοποίηση:

«Διά της ποσότητας επήλθε η ποιοτική αλλαγή» ως προς την αντικειμενική σημασία αλλά και ως προς την υποκειμενική πρόσληψη.

Εκατομμύρια άνθρωποι έχουν πλέον τη δυνατότητα πρόσβασης σε μηνύματα είτε ως παθητικοί αποδέκτες είτε ως δημιουργοί τους. Η καλή πλευρά αυτής της δυνατότητας που θέλει τους κακούς να μην έχουν πού να κρυφτούν, αφού οι πράξεις τους επικοινωνούνται στη διεθνή κοινότητα με ένα απλό κινητό τηλέφωνο, είναι γεγονός. Τουλάχιστον, για τους κακούς που κάνουν χοντράδες φανερά έχοντας εμπιστοσύνη στην παρωχημένη συνοριακή φύλαξη των μυστικών τους. Η δυνατότητα αυτή, όμως, προκύπτει από τη χρήση ενός εργαλείου και, όπως συμβαίνει με όλα τα εργαλεία, η αποτελεσματικότητά του κρίνεται από τις ικανότητες του χρήστη και η ηθική του αποτελέσματος από το δικό του ηθικό πλαίσιο αρχών. Σε κάθε περίπτωση, η δυνατότητα εκπομπής ειδήσεων από τον καθένα δημιουργεί την ανάγκη συγκρότησης συγκεκριμένων ικανοτήτων του αποδέκτη. Αυτό που ονομάζουμε news ή media literacy. Όχι απαραίτητα για να αποκαλύψει το ψέμα, αλλά για

να δημιουργηθούν αντιστάσεις μέσω της κριτικής σκέψης, επιθυμία για περαιτέρω έρευνα και διασταύρωση. Η αυτορρύθμιση του Διαδικτύου, αλλά και όλων των ΜΜΕ, που μπορεί να προκύψει από μια τέτοια εκπαίδευση, είναι και ο μοναδικός δημοκρατικός τρόπος «ρύθμισης» του χαοτικού παγκοσμιοποιημένου τοπίου της επικοινωνίας.

Στην εποχή του *citizen journalism*, κατά την οποία εκατομμύρια άνθρωποι χρησιμοποιούν δημοσιογραφικά εργαλεία για να αναγνωριστούν, να διακριθούν, να συμμετάσχουν, δεν αρκεί να επιλέξεις τη γοητευτική πλευρά του αντισυστημικού κατηγορώντας τα συστημικά ΜΜΕ για δημιουργία στρεβλών πεποιθήσεων στους πολίτες. Δυστυχώς ή ευτυχώς, έχει σημαίνει η ώρα ευθύνης ημών των πολιτών απέναντι στους εαυτούς μας και στην παγκόσμια κοινότητα.

Διότι το να είσαι αντισυστημικός δεν σημαίνει μόνον ότι «αντιστέκεσαι στις τράπεζες», αλλά και ότι ανενόχλητος μπορείς να κάνεις μια πραγματικά βρώμικη δουλειά με απόλυτη συνείδηση ή να συμμετάσχεις σε αυτήν ως «share man» (δικός μου ο όρος, μην ψάχνετε στη Wikipedia): Κοινοποιώντας, δηλαδή, στα κοινωνικά δίκτυα καθετί που σε εντυπωσιάζει, κυρίως συναισθηματικά.

Η έλλειψη εμπιστοσύνης που δημιουργήθηκε προς τα συστημικά ΜΜΕ (δάνεια, διαπλοκές, επαφές τρίτου τύπου... μιλώντας για τα ελληνικά), η απομάκρυνση από τις εφημερίδες και η κυριαρχία του υπεραπλουστευτικού τηλεοπτικού λόγου, η ανάδειξη αγράμματων προσωπικοτήτων σε κορυφαίες «δημοσιογραφικές»-τηλεοπτικές περσόνες (κάτι που συνέβαλε τα μέγιστα στη μετατόπιση του ενδιαφέροντος από το δημοσιογραφικό έργο στην αναγνωρισιμότητα) έδωσαν φυσικά χέρι βοήθειας σε καθετί που κατάφερε να δώσει τη γοητευτική αύρα του αντισυστημικού, αφήνοντας έτσι δυνάμεις να δημιουργήσουν ένα άλλο σύστημα, ακόμα πιο ανεξέλεγκτο ως προς τις προθέσεις και τις μεθόδους.

Οι «εκτός» και η αλήθεια

Αφού είναι «εκτός» λέει την αλήθεια: Η φράση, βεβαίως, είναι ψευδής από τη στιγμή που, μεταξύ άλλων, προϋποθέτει την κατοχή της αλήθειας από όποιον δεν έχει πρόσβαση σε αυτήν, ενώ παράλληλα προσδίδει, αυθαιρέτως και άνευ άλλων προϋποθέσεων, ηθικό κύρος στον διαφωνούντα ευαγγελιστή. Είναι όμως αυτό που προσελκύει κοινό, δημιουργώντας μια παράλογη εμπιστοσύνη. Αυτό που καθόλου δεν λαμβάνεται υπ' όψιν είναι ότι στα σοβαρά συστημικά ΜΜΕ τα πολλαπλά επίπεδα ελέγχου, στα οποία συμπεριλαμβάνεται και η αναζήτηση ευθυνών από τον κάθε δημοσιογράφο, εξασφαλίζουν, αν όχι πλήρως, ένα τουλάχιστον καλό επίπεδο αξιοπιστίας ενώ παρέχουν σοβαρές δυνατότητες ελέγχου στον πολίτη που θα αποφασίσει να ασκήσει αυτές τις δυνατότητες, συνειδητοποιώντας ότι είναι δικαίωμα και υποχρέωσή του να το κάνει. Επιπλέον, οι ψεύτικες ειδήσεις στα συστημικά ΜΜΕ έχουν όνομα, τηλέφωνο και διεύθυνση υπευθύνου και αυτό συνιστά τεράστια ποιοτική διαφορά.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η παγκοσμιοποίηση έχει κερδισμένους και χαμένους, αλλά αν κάποια ανάγκη υποδεικνύεται πιο επείγουσα –πέραν όλων των άλλων «ρυθμίσεων»– είναι αυτή της ουσιαστικής ενημέρωσης και της ατομικής ευθύνης ως προς τη διεκδίκησή της.

Σίσσυ Αλωνιστιώτου
Στην εποχή των «ψευδών ειδήσεων»
[Η Καθημερινή](#), 18/12/2016

Η καταπολέμηση των ψευδών ειδήσεων

Στην εποχή του Διαδικτύου, τίποτε δεν διαδίδεται πιο γρήγορα από ένα κλισέ που είναι της μόδας. Καμία ομιλία δεν θεωρείται ολοκληρωμένη εάν δεν περιλαμβάνει κάποια αναφορά στην εποχή που η αλήθεια δεν έχει πλέον σημασία (post-truth). Λες και μέχρι χθες πήγαζε αδιάκοπα το καθαρό νερό της αλήθειας από τα χείλη πολιτικών και δημοσιογράφων. Για να μην αναφέρω τον Γιόζεφ Γκέμπελς, τον Ιωσήφ Στάλιν και τα μεγάλα ψέματα των ολοκληρωτικών καθεστώτων που αποκάλυψαν οι Αλεξάντερ Σολζενίτσιν και Τζορτζ Όργουελ.

Τη νέα απειλή περιγράφει καλύτερα το ταπεινό επίθετο «post-fact» (σ.σ.: σύμφωνα με το λεξικό της Οξφόρδης, το επίθετο post-fact ορίζει κάτι ή κάποιον που έχει σχέση ή υποδηλώνει καταστάσεις στις οποίες τα αντικειμενικά γεγονότα δεν επηρεάζουν τόσο πολύ την κοινή γνώμη όσο τα συναισθήματα και οι προσωπικές πεποιθήσεις»). Η ουσία της απειλής που συνιστά προς τη δημοκρατία η επικράτηση του post-fact είναι πως τελείως ψευδείς ισχυρισμοί (ο Πάπας υποστηρίζει την υποψηφιότητα Τραμπ, ο Μπαράκ Ομπάμα δεν είχε γεννηθεί στις ΗΠΑ) συμπληρώνονται με ιστορίες που συγκινούν τον κόσμο και μεγαθύνονται συνεχώς στο Διαδίκτυο και αποκτούν τη δύναμη να επηρεάζουν σημαντικό τμήμα των ψηφοφόρων. Μια καλή ιστορία επικρατεί των ψυχρών στοιχείων, το αίσθημα επικρατεί της λογικής. Ακόμη και όταν ο κ. Ομπάμα είχε δώσει στη δημοσιότητα το πιστοποιητικό γέννησής του, ο υποψήφιος Τραμπ είχε διακηρύξει πως «πολλοί άνθρωποι αισθάνονται ότι δεν είναι κανονικό το πιστοποιητικό».

Ας μην παραδοθούμε

Παρ' όλα αυτά, δεν υπάρχει λόγος να απελπιζόμαστε. Αν οι Όργουελ και Σολζενίτσιν κατάφεραν να μην παραδοθούν αντιμέτωποι με την απειλή του Γκέμπελς και του Στάλιν, εμείς θα ήμασταν αξιοθρήνητοι εάν παραδινομάσταν. Υπάρχουν πολλοί τρόποι με τους οποίους μπορούμε να αντιμετωπίσουμε την απειλή του post-fact και αξίζει να αφιερώσουμε το 2017 σε αυτόν τον σκοπό. Η διασταύρωση των στοιχείων κατέχει ήδη εξέχοντα ρόλο στη μετάδοση των πολιτικών ειδήσεων και στην καθημερινή πρακτική του Διαδικτύου. Είχα αναμεταδώσει πρόσφατα μέσω Twitter δύο φωτογραφίες που υποτίθεται ότι έδειχναν τη Βουλή των Κοινοτήτων να είναι κατάμεστη σε μια συνεδρίαση για τον μισθό των βουλευτών και σχεδόν άδεια σε μια συνεδρίαση με θέμα την τρομακτική κατάσταση στο Χαλέπι. Μέσα σε λίγα λεπτά είχα λάβει μηνύματα από ανθρώπους που με πληροφορούσαν ότι η είδηση ήταν τελείως ψευδής και στη συνέχεια είχα μεταδώσει τη διόρθωση από τον λογαριασμό μου στο Twitter. Η γνώση για τον τρόπο λειτουργίας του Διαδικτύου, ο οποίος ενθαρρύνει τον ταχύ και αποτελεσματικό αντίλογο, θα πρέπει να διδάσκεται στα σχολεία. Υπάρχουν φιλανθρωπικά ιδρύματα που χρηματοδοτούν σοβαρές ερευνητικές-δημοσιογραφικές προσπάθειες και ίσως να χρειαστούμε ακόμη περισσότερα δεδομένου πως αποτελεί μέρος του προβλήματος η αποτυχία του επιχειρηματικού μοντέλου των περισσότερων εφημερίδων. Καθιερωμένες έντυπα όπως οι New York Times, οι Financial Times και το περιοδικό Der Spiegel έχουν καταφέρει να διατηρήσουν την αξιοπιστία τους στο Διαδίκτυο. Οι χώρες που διαθέτουν δημόσια τηλεόραση πρέπει να τη διαφυλάξουν και οι τεχνολογικές εταιρείες μπορούν και πρέπει να εντοπίζουν και να διαγράφουν ειδήσεις που είναι σαφώς ψευδείς και να μην επιτρέπουν τη μαζική διάδοσή τους από ρομπότ που κατευθύνονται από τον κ. Βλαντιμίρ Πούτιν ή από ιστοσελίδες που ειδικεύονται στη διασπορά ψευδών ειδήσεων με στόχο την απόκομιση κέρδους από διαφημίσεις.

Χάρη στη θεαματική δυνατότητα που έχει το Διαδίκτυο να ενισχύει τη γνώση, στην πραγματικότητα είναι πιο εύκολο από ποτέ, για όποιον το θέλει, να εξακριβώσει τα

γεγονότα στην πλειονότητα των περιπτώσεων. Για τους δημοσιογράφους η πραγματική πρόκληση είναι να καταφέρουν να μεταδώσουν τα γεγονότα σε ανθρώπους που έχουν πέσει θύμα αυτών των συναισθηματικά θελκτικών ιστοριών και οι οποίοι μάλιστα ενδέχεται να μην ενδιαφέρονται ιδιαίτερα να πληροφορηθούν τη βαρετή αλήθεια. Θα έπρεπε να δοθεί βραβείο Όργουελ σε οποιονδήποτε βρει τρόπο να καταστήσει τα γεγονότα προσβάσιμα και ενδιαφέροντα στο πλαίσιο μιας εφημερίδας ταμπλόιντ ή στο Facebook και στο YouTube.

Το Facebook

Εξίσου σημαντικό είναι να επισημανθεί η ευθύνη που έχουν οι εταιρείες που αποκαλώ «υπερδυνάμεις του ιδιωτικού τομέα», δηλαδή οι Google, Facebook και Twitter. Ο αλγόριθμος που χρησιμοποιεί το Facebook καθορίζει την επιλογή των ειδήσεων που βλέπουν καθημερινά εκατοντάδες εκατομμύρια άνθρωποι. Πρόκειται για ασυνήθιστα μεγάλη εξουσία. Σύμφωνα με έρευνα του κ. Φιλίππο Μέντσερ του Πανεπιστημίου της Ιντιάνα, μια παραπλανητική πληροφορία είναι εξίσου πιθανό να διαδοθεί ευρέως με μια ακριβή πληροφορία. Οπότε, αν το βασικό κριτήριο που χρησιμοποιεί ο αλγόριθμος είναι «τι αρέσει στους φίλους σου», αυτή η επιλογή δεν συμβάλλει στην καταπολέμηση των ψευδών ειδήσεων. Μέχρι πρόσφατα οι γίγαντες του Διαδικτύου δεν ήταν ιδιαίτερα πρόθυμοι να αναλάβουν αυτή την ευθύνη. Προτιμούσαν να παρουσιάζονται ως ουδέτεροι ενδιαμέσοι, αφοσιωμένοι απλώς στο να προσφέρουν την καλύτερη «εμπειρία» στην «κοινότητά» τους. Ευτυχώς η κατάσταση έχει αρχίσει να αλλάζει. Προς τα τέλη του 2016, ο κ. Ζούκερμπεργκ έγραψε ένα αξιοσημείωτο κείμενο στο Facebook, στο οποίο είπε πως «είμαστε ένα νέο είδος πλατφόρμας για δημόσιο διάλογο – και αυτό σημαίνει πως έχουμε την ευθύνη να... οικοδομήσουμε ένα χώρο όπου οι άνθρωποι θα μπορούν να πληροφορούνται». Οπότε πλέον οι χρήστες μπορούν να αναφέρουν ό,τι θεωρούν πως αποτελεί ψευδή είδηση και, αν επιβεβαιωθεί η υποψία από ανεξάρτητο οργανισμό που ελέγχει την ορθότητα των γεγονότων, τότε θα δοθεί στην πληροφορία ο χαρακτηρισμός «προβληματική». Πώς μπορούμε όμως να ελέγξουμε τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί ο αλγόριθμος αν έχει μόνο το Facebook πρόσβαση στο σύνολο των δεδομένων; Το Facebook με τη μεγάλη εξουσία που έχει πρέπει να ελέγχεται και να αναγκάζεται να λογοδοτεί όπως κάθε άλλος φορέας εξουσίας. Ωστόσο, πρέπει να είμαστε και προσεκτικοί: Ο κ. Ζούκερμπεργκ έχει δίκιο όταν λέει ότι δεν θα πρέπει να ζητήσουμε από το Facebook να γίνει «κριτής της αλήθειας».

Σίσσυ Αλωνιστιώτου
Timothy Garton Ash
Η Καθημερινή, [01/01/2017](#)

Κατερίνα Χρυσανθοπούλου

Η παιδεία στα μέσα και το σχολικό πρόγραμμα

[...] Ένας από τους στόχους της σύγχρονης εκπαίδευσης θα πρέπει να είναι οι μαθητές να μπορούν να:

- Χρησιμοποιούν την τεχνολογία για να επικοινωνούν, να ερευνούν ή να δημιουργούν.
- Αξιολογούν και χρησιμοποιούν ψηφιακά εργαλεία που ταιριάζουν με την εργασία τους.
- Εντοπίζουν τις σχετικές, αξιόπιστες πηγές που ανταποκρίνονται στις ανάγκες τους.
- Επιχειρούν να πειραματιστούν και να δοκιμάσουν νέα πράγματα με τα εργαλεία τους.
- Επιλύουν προβλήματα, ανεξάρτητα και σε συνεργασία.
- Χρησιμοποιούν τα εργαλεία τους σωστά, αποτελεσματικά – και ηθικά.

Ένας ακόμα ειδικός στόχος της εκπαίδευσης θα πρέπει να είναι οι μαθητές να έχουν την κριτική σκέψη, ώστε να διακρίνουν τη διαφορά ανάμεσα στην αξιόπιστη και την αναξιόπιστη ή ψευδή ("fake") πληροφορία και να εξασκηθούν, ώστε να εντοπίζουν αυτό που τους είναι χρήσιμο από τις κατάλληλες πηγές [...]

[...] Η παιδεία στα μέσα δεν εστιάζει τόσο στις απαντήσεις που οι μαθητές μπορούν να εντοπίσουν στο περιεχόμενο, όσο στις ερωτήσεις που μπορούν να κάνουν επ' αυτού – και μάλιστα, σε συγκεκριμένες ερωτήσεις, που αφορούν το μήνυμα κάθε πληροφορίας:

- Ποιος δημιούργησε αυτό το μήνυμα;
- Ποιες τεχνικές χρησιμοποιούνται για να προσελκύσουν την προσοχή μου;
- Πώς θα μπορούσαν διαφορετικοί άνθρωποι να κατανοήσουν αυτό το μήνυμα διαφορετικά από μένα;
- Ποιος τρόπος ζωής, αξίες και απόψεις αντανακλώνται στο μήνυμα ή παραλείπονται από αυτό;
- Γιατί δημιουργήθηκε αυτό το μήνυμα;

Συνήθως, και μόνον με κριτήριο και οδηγό αυτές τις απλές ερωτήσεις, όλοι μας μπορούμε να αποφανθούμε για την αξιοπιστία του περιεχομένου κάθε πηγής.

Κατερίνα Χρυσανθοπούλου
 Η παιδεία στα μέσα και το σχολικό πρόγραμμα σπουδών
[Journalists About Journalism , 20/02/2017](http://journalistsaboutjournalism.com/2017/02/20/)

Ασκήσεις

1. Η Αλωνιστιώτου, στην 3η παράγραφο του κειμένου (1) προτείνει τον γραμματισμό στα μέσα ενημέρωσης (news ή media literacy) ως μέτρο αντίστασης απέναντι στις ψευδείς ειδήσεις. Πώς εννοεί τον γραμματισμό αυτού του τύπου; Ποιες επιπλέον πληροφορίες για το θέμα αντλούμε από το κείμενο (3); Θεωρείτε ότι είναι χρήσιμες; Ποια πλεονεκτήματα νομίζετε ότι παρουσιάζει το μέτρο που προτείνει;
2. Στην 6η παράγραφο του κειμένου (1) η δημοσιογράφος αναφέρει ότι η έλλειψη εμπιστοσύνης προς τα συστημικά μέσα ενημέρωσης, δηλαδή προς τις εφημερίδες, την τηλεόραση και το ραδιόφωνο που ανήκουν σε ένα θεσμοθετημένο σύστημα, ήταν ένας από τους παράγοντες που οδήγησαν τον κόσμο να στραφεί για ενημέρωση σε αντισυστημικά μέσα, όπως είναι το διαδίκτυο. Ποια είναι η συνέπεια αυτής της στροφής, σύμφωνα με το κείμενο;
3. Στην 7η παράγραφο του κειμένου (1) η δημοσιογράφος επιχειρεί να ανασκευάσει την άποψη ότι οι «εκτός» του συστήματος λένε την «αλήθεια». Με ποια επιχειρήματα υποστηρίζει την άποψή της; Γιατί θεωρεί ότι τα συστημικά μέσα ενημέρωσης είναι πιο αξιόπιστα από τα μη συστημικά; Ποια μέσα ενημέρωσης σας εμπνέουν εσάς εμπιστοσύνη και γιατί;
4. Πώς ερμηνεύει ο καθηγητής Timothy Garton Ash (κείμενο 2) το γεγονός ότι ψευδείς ισχυρισμοί μπορούν να επηρεάσουν τους ψηφοφόρους σε κρίσιμες εκλογές και με ποια παραδείγματα τεκμηριώνει την άποψή του; Ποιες νομίζετε ότι μπορεί να είναι οι συνέπειες αυτού του φαινομένου;
5. Ποια μέτρα προτείνει ο καθηγητής (Timothy Garton Ash, κείμενο 2) για την αντιμετώπιση του προβλήματος;
6. Ποιες ευθύνες καταλογίζει ο συντάκτης του κειμένου (2) σε ιδιωτικές εταιρείες όπως οι Google, Facebook και Twitter; Ποιο μέτρο ανακοίνωσε ο Ζούκερμπεργκ ότι θα εφαρμόσει στο Facebook για τον έλεγχο των ψευδών ειδήσεων; Θεωρείτε ότι με αυτό το μέτρο θα λυθεί το πρόβλημα; Για αυτό το θέμα βλ. και την είδηση: [Ο Ζούκερμπεργκ υπόσχεται να εξαλείψει τις ψευδείς ειδήσεις από το Facebook](#)
7. Να εξετάσετε συγκριτικά τα δύο άρθρα, προκειμένου να εντοπίσετε:
  - α) τους κοινούς τόπους μεταξύ τους
  - β) το σημείο στο οποίο, κατά τη γνώμη σας, δίνει ο συντάκτης του κάθε κειμένου μεγαλύτερη έμφαση.
8. Ποιες σκέψεις σας γεννήθηκαν διαβάζοντας τα άρθρα; Να γράψετε ένα σύντομο σχόλιο.
9. Να συζητήσετε σε ομάδες ποιες ιστοσελίδες επισκέπτεστε συχνά και ποιες από αυτές θεωρείτε αξιόπιστες. Κάθε ομάδα θα επιλέξει και θα παρουσιάσει τις ιστοσελίδες που θεωρεί ότι είναι αξιόπιστες και ότι παρουσιάζουν ενδιαφέρον. Έτσι, η τάξη μπορεί να καταρτίσει έναν κατάλογο για κοινή χρήση.